

Skjernøyposten

— ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME —

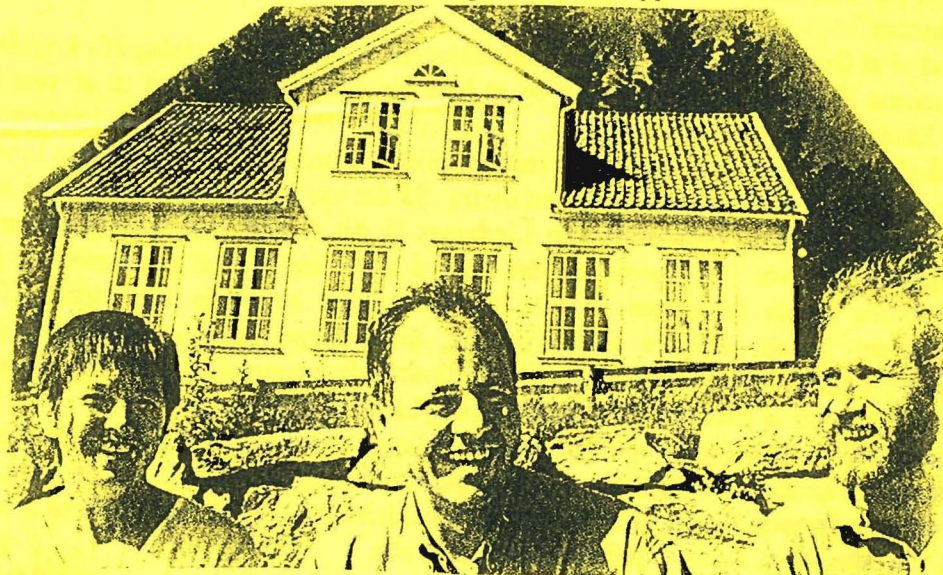
Nr 3. **SOMMER-HØST 1999** 31.årg.

GRENDEHUSETS FREMTID ER SIKRET!

Takket være 324.000 kroner i spillemidler, kan stiftelsen for grendehuset komme i gang med arbeidet for å gjøre huset om til helårsbygg.

Spillemidlene utgjør en tredjedel av kostnadene ved å sette i stand grendehuset.

Grendehuset er bygd på begynnelsen av tredveårene som øyas skolehus, og var i bruk som skole fram til midten av 60 årene. Siden har det vært brukt mer eller mindre opp gjennom årene som Arbeidsstue med barn fra 3 - 6 år, Hobbyklubben, ellers er det brukt av lag og organisasjoner og private arrangementer. Men dagens krav til fasiliteter er en helt annen i dag enn bare noen tiår siden. Det har blant annet vært vanskelig å bruke huset om vinteren når det er kaldt, for det tar lang tid å varme opp lokalene.

Stiftelsen for grendehuset Fra venstre Gerd Hansen, Torstein Dyrstad og Bjørn Vikøyr.

Stiftelsen for grendehuset består i dag av Gerd Hansen , Torstein Dyrstad og Bjørn Vikøyr. Og planene for huset er store kan de fortelle. Før var det jo bare utedo her, men takket være hjelp av sponsorer og dugnadsinnsats fikk en koblet seg til nytt kloakkanlegg, og fikk dusj, toalett og vask installert i annen etasje. Men mye gjenstår. Planen framover er å få utvidet og modernisert kjøkkenet så det kan fungere tilfredsstillende, særlig ved større arrangementer. Dessuten vil det bli handikoptoalett i første etasje og ordentlige gang og garderobeforhold. Inngangen vil bli plassert på kortveggen og tilrettelagt for rullestolbrukere. Dessuten ønsker ennå få kjøpt mer møbler til Vel-kaffen som drives annen hver onsdag, da serveres middag med dessert, kaffe og kaker. Andre etasje blir leid ut som feriebolig sommerstid, som også gir en kjærkommen inntekt. Den er også tenkt renoverert. Stiftelsen er fornøyd med tildelingen av spillemidler. Vi har fått den største potten under posten for spillemidler til lokale kulturbygg, og så mye som vi faktisk søkte om, sier de.

Andre tredjedelen av de totale utgiftene håper stiftelsen å dekke gjennom dugnadsarbeid. I forarbeidet til søknaden til fylkeskommunen gikk styret i vellet rundt på øya og ba folk om dugnadstimer. Antall dugnadstimer folk var villige til å jobbe ble registrert, og dugnadsarbeidene kvitterte for tilsammen fikk ca: 2000 dugnadstimer. Men så var det brann hos Bjørn Vikøyr og dugnadstimerne brant opp. så nå må en ut på ny runde med listene, men nå som forbedringene på huset blir synlige regner en det er lettere for folk å stille opp på dugnad.

Den siste tredjedelen av totale kostnader sitter derimot lengere inne. Vellet søkte kommunen om å bli lotteriverdig. Det vil si at man blir godkjent som partner for spilleautomatdrift, og kan motta en tredjedel av inntektene som støtte. Problemet var at et grendehus til vellet ikke var kulturelt nok. Det var derimot golfklubben i Mandal. På grunn av dette ble stiftelsen for grendehuset opprettet, og skal nå være lotteriverdig. Stansen i utsetting av spilleautomater gjør det derimot umulig å finne samarbeidspartnere. De som driver med spilleautomater, forplikter seg å finne samarbeidspartnere som er lotteriverdige, og kan motta støtte. men når ingen nye får etablere seg på markedet, blir situasjonen vanskelig. Stiftelsen for grendehuset har hatt veldig mye papirarbeid fram til nå. Men håper å komme igang med det praktiske arbeidet til høsten.

Den Optiske Telegraf

Langs Norges kystlinje fra svenskegrensen og langt oppover til Mørkekysten er det mange fjelltopper som har navn som slutter med «veden» eller «signalen», som østenfor oss Eidsveden, Aarosveden og Veden ved Møvik, og vestover Sjoldnesveden ved Farsund og Præsthusveden på Lindesnes, og ved Åvik er det en fjelltopp som heter Signalen, som kan være direkte tilknyttet til den optiske telegraf. Navnet «veden» kan være det samme som varde, men forskjellen er at varden er av ved. I gammel tid ble det varslet på den måten at vardene «vedene» ble satt fyr på. Når vinden nærmet seg kysten så tente vaktmannskaper på «vedene» og signalet gikk begge veier langs kysten.

Her på Skjernøy vet vi at Grottevarden var en av hovedstasjonene for den optiske telegraf i krigsårene 1807 til 1814. Hovedstasjonene lå med visse mellomrom og et kart fra 1808 ser det sånn ut at vest lå nærmeste hovedstasjon på Lindesnes og neste i Farsund, mens østover lå nærmeste hovedstasjon på Møvik. Hovedstasjonene lå slik at en hadde god sikt øst og vestover eller syd nord. Avstanden mellom hovedstasjonene var for lange til at en kunne tyde meldingen som kom derfra. Så det var anlagt andre stasjoner i mellom, disse ble kalt repeterstasjoner. Mellom Grottevarden og Lindesnes lå det 6 slike stasjoner og den nærmeste var Hobdeheia ved Mandal. Østover til Møvik var det også 6 stasjoner og den nærmeste var på Skogsøy. Repeterstasjonene skulle gjenta meldingen fra hovedstasjonen og sende den videre. Til sjefer på hovedstasjonene ble det ansatt skipperer eller styrmenn, disse kunne igjen ansette en hjelpemann. På repeterstasjonene ble det ansatt losere. Som hjelpere ble det brukt heimevernssoldater eller kystvern som det ble kalt den gang. Disse var beordret etter tur, med vaktavløsning kl 12.00 dagen etter.

Hovedoppgaven var å holde utkikk utover sjøen og sende meldinger om de så noe å rapportere. De skulle sende videre det andre stasjoner hadde å melde. Dette er nok grunnen til at skipperer, styrmenn og losere fikk jobbene, fordi de hadde sjøen som levevei. Kikkert var for dem et arbeidsredskap, og de var vandt til å bedømme hva slags fartøy de så. Og ikke minst, de sto i sjøforsvarets ekstrarulle.

Når stasjonen lå så nærme sjøen kunne det hende at de ble angrepet av vinden (noe som skjedde ved flere anledninger). Av den grunn ble det bestemt at de skulle bruke uniform. Ble de da tatt til fange, var de å betrakte som militært personell. Militære fanger fikk også dengang bedre behandling enn sivile.

SKJERNØYPOSTEN

ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME

Redaktør: Sigurd Aalvik, Tlf. 382 68611

I redaksjonen:

Georg Walvick, Tlf 382 68636

Norvald Jenssen, Tlf 382 68675

Evert Knutsen, Tlf 382 68686

Rita T. Dyrstad Solvang, Tlf 382 68716

Adr.: Skjernøy, 4516 Mandal.

Postgirokonto: 0802 5425368

Kontakt i USA:

Mrs. Agathe Thompson

865 Buck kd., Stone Ridge

N.Y. 12484

Abonnent pris pr. år kr 50,-

USA \$ 10,-

Litt

fiskeprat

Vi er nå i slutten av august, og sommeren er på hell, så det er på tide med en oversikt over sommerens fiske. For å begynne med makrellen, så er det nok av den. Men avtaket her på Sørlandskysten har stoppet helt opp, så tre av fiskebåtene her på øya har gått vestover og leverer i Egersund og Agnefest. Det er Sverre Gunnar Syvertsen med «Strandbuen», Svein Walvick med «Pysen» og Jan Øystein Dyrstad med «Ardea». De har alle flere automatiske dorgemaskiner, med 30 - 40 kroker på hver maskin som haler, tar av makrellen og firer ut snøret igjen. Makrellen renner videre ned i kjøletanker med is og vann i lasterommet. Fiskerne tar ikke i makrellen i det hele tatt, for når den skal leveres blir den sugd opp av isvannet og rett på vekta. Tre tonn på 10 minutter, utrolig effektivt. Fangstene har vært bra, med dagsfangster opp til 14 tonn. Pris til fisker er kr 6.75 pr kg over 600 gram, kr 3.50 over 400 gram og kr 1.60 for små makrell. Det beste fisket i sommer har vært garnfisket

etter breiflabb eller «havulke» som vi kalte dem før i tida. Noen av fiskerne har flere kilometer med garn som helst dettes i dypet utenfor land. Har hørt at enkelte fiskere som fisker utenfor her, har fått ukefangster på 300 - 400 kg. Og prisen til fisker er kr 76.00 pr kg for breiflabb over to kilo. Breiflabben kan veie opp til 30 - 40 kg, men det er bare halepartiet som brukes, så av en breiflabb på 30 kg blir det bare ca: 10 kg som brukes og selges.

Laksefisket med kroggarn ble heller dårlig. Det var litt laks og svele de to første ukene, så en tror laksen var gått forbi og opp i elvene før fisket var lovlig med kroggarn 1. juli. Fangster fra et par fisker til 10 - 12 stykker pr kroggarn for de heldigste.

Rekefisket har også tatt seg opp både på «revet» og under land. Og prisen til fisker for et kilo kokt reker var i sommer kr 65.00.

Tror også ålefisket har vært dårligere i sommer enn de siste årene, og prisen til fisker er kr 56.00 pr kg for den store og kr 38.00 pr kg for den små.

Det har vært veldig godt fiske etter krabber, så de som har fisket med mange teiner har gjort et bra fiske.

Værforholdene på sjøen i sommer har vært veldig gode, så vi får håpe godværet holder seg også når hummerfisket begynner første oktober.

Krabbefisket.

Her blir stadig mere tjuvfiske om sommeren, med umerket redskaper på ulovlig dyp med krabbeteiner. Sommerturister fra øst og Vestlandet som har hytter, eller leier bort hyttene til andre. De sier de vet ikke om noen av sine hyttevenner, som fisker med krabbeteiner får hummer i krabbeteinene og som hiver hummeren ut igjen. Hummeren er som kjent fredet fra 1. januar til 1. oktober.

Dette er jo en skandale for fiskerne og hummerbestanden. Vi får håpe fiskeoppsynet kan bli mer effektive, ellers kan hummerfisket bli slutt om få år, vist dette tjuvfisket får forsetter med stadig flere redskaper. Det har vist seg at der det er mye krabbeteiner om sommeren, er det ikke en hummer å få når hummerfisket begynner 1. oktober.

Ungdomsforeningen.

Sommeren er stort sett en stille periode i Ungdomsforeningen. Fiske tur og familietur fikk lite oppslutning og er derfor inntil videre tatt av programmet.

Derimot så et nytt tiltak dagens lys, fredag 23. aug. En sensommerfest for alle samlet en full storsal.

Når høsten står for døren vil vi bare nevne samlingsfesten 17. sept. som blir en familiesamling, og moteuken 13. - 17. okt. I den uka blir det krabbefest og familiefrokost på søndag.

Ungdomsgruppa har allerede startet opp med den tradisjonelle helgeturen til Rivenes i Søgne 20. til 23. aug.

Ungdomsforeningens styre samarbeider med menighetsutvalget om en økonomisk løsning for kjøp av et nytt orgel i storsalen. Det gamle orgelet er ubrukelig og ikke lønnsomt å reparere.

Det som er tenkt på, er et mindre pipeorgel som kan stå framme der det gamle står må.

Nå er det også dugnadsarbeid igang med å sette opp et nytt gjerde rundt minnestøtten og innsetting av ny port ved inngangen.

NYTT FRA SKJERNØY VEL - AUGUST -99

GRENDEHUSET

Maling av ytterveggene på dugnad har fungert noe varierende. Kommunikasjonen mellom kontaktpersonene på de ulike gårdene og beboerne sviktet i et tilfelle, men dugnadsånden ser ut til å leve ennå, noe vi må være takknemlige for.

Apropos dugnadsånden, den får en større utfordring når det videre arbeidet med grendehuset skal iverksettes, vi må lage nye dugnadslistene, dette blir noe "stiftelsen" skal ta seg av.

Vi fikk avslag fra Teknisk etat på å lage en liten balkong for rømming fra kvisten, rønningsveien må skje over taket på nybygget.

Kvisten har for øvrig vært utleid i hele sommer, til langt ut i august, noe som gir kjærkomne midler til kassen.

SKJERNØYDAGEN

En stor takk til Skjernøy barnekor, som høytidelig åpnet dagen med herlig sang.

Skjernøydagen var vi heldig med været, det var opplyst så lenge vi holdt på. Loppene gikk unna som bare det, pølsene og vaflene likeså. Reketeltet ble viss noe bortgjemt, så der ble ikke solgt det helt store. Oppslutningen var bra til tross for mange arrangementer i distriktet.

Vi fikk et kort besøk av R/S "Rauna" fra sjøkorpsset i Farsund. Distriktsleder i Redningsselskapet, Tore Bjørn Mølbach, ble forhindret i å komme på grunn av dødsfall. Han skulle holdt barnetimen for de små.

Likevel tror jeg både barn og voksne hadde en fin dag.

SKJERNØYMARSJEN

Siste søndag i august er det Skjernøymarsj, også i år, og det for 24. gang.

Dagen ble den reneste sommerdag med temperaturer opp rundt 20 grader. Dypfryst brus gikk som varmt hvetebrød. Vaflene gikk like fort som de ble stekt, bare smilende ansikter hvor en så hen. En dag av de sjeldne. Antallet deltakere holder seg nogenlunde jevnt for hvert år, i år var deltakertallet 205, som er noe større enn året før. Og i år var det også 50 deltakere som gikk marsjen for første gang.

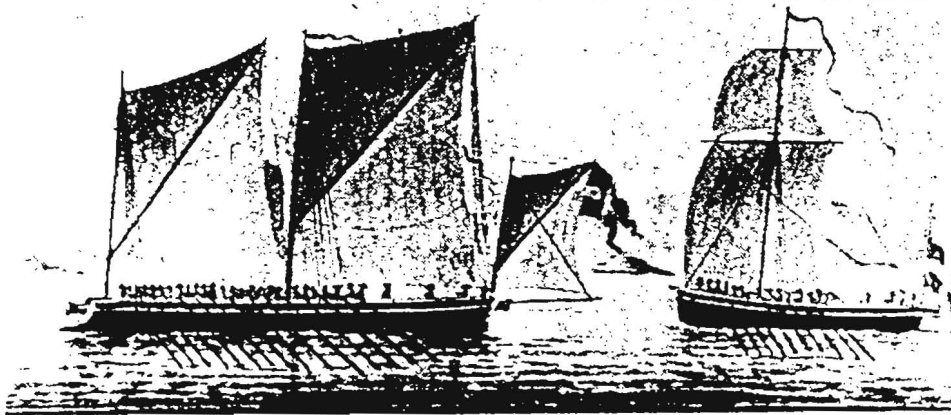
Dette var i store trekk det vi hadde denne gang etter en fin sommer.

Hilsen Tove Laila Johansen.

Det var også ansatt en inspektør i hvert distrikt som hadde til hovedoppgave å ukentlig kontrollere signalpersonalets journaler, notere feil, skaffe personell ved sykdom og ikke minst, kontrollere at ikke signalene brukte for lang tid ved hver stasjon.

Optisk telegraf var bare betjent om dagen og signalbetjeningen måtte møte på post hver dag en halv time før soloppgang, og ikke forlate stasjonen før etter en halv time etter solnedgang. Som regel ble stasjonen nedlagt om vinteren. Fra månedsskiftet oktober - november, for å starte opp igjen mars - april, på samme tid som roflotiljen var i virksomhet. Når stasjonen ble nedlagt om vinteren ble folkene sagt opp, for å spare penger. Kun inspektørene ble beholdt. Betalingen til bestyreren av hovedstasjonen var 1 rdr. 16 skl. daglig, mens bestyrer repeterstasjonene var 48 skl. daglig.

Jeg nevnte roflotiljen, denne besto av såkalte kanonjoller, som kunne seiles, men var mest effektive med roing. Det var flere typer, de kunne være fra 14 meter lange og kunne ha besetning på opptil 23 mann, herav 10 roere på hver side. De andre var to kanoner og en offiser. Jollene var også svært lave. I akterstevnen sto det en kraftig kanon ca: 14 pund. for å lade den måtte mannskapet gå utabords på en del av jollen som lå i vannlinjen. Etter tegninger som ble funnet i Danmark er en av disse jollene gjenoppbygd, (36 fot) og ligger i nærheten av Tvedestrand Dypvåg? Den er blitt vist flere ganger på Risør Trebåtfestival. Det var også såkalte kanonsjalupper. Disse hadde to kanoner, på 24 pund hver, en framme og en bak. Og de kunne være opptil 68 fot lange (22 meter). Kanonsjaluppene hadde opptil 63 manns besetning. Ved hovedstasjonene lå en eller flere av disse kanonjollene og sjaluppene stasjonert. Det var en kanonjolle stasjonert på Nordfjorden/Tregdefjorden, samt en kanonsjalupp med base i Mandal. Disse sto under kommando av premierløytnat Peter Carl Spørck.

Kanonsjalupp og kanonjolle av en type som var meget benyttet i det norske (og danske) sjøforsvar etter at flåten ble odelagt av engelskmennene i 1801. Fartøyene var billige å bygge; de brukte både årer og seil og var lette å manvrere; derfor gjorde de god nytte i trefninger med store engelske seilskip. Sjaluppene var utstyrt med to kanoner og jollene med en kanon. Våren 1809 hadde Sjødefensjonen 43 kanonsjalupper og 53 kanonjoller, fordelt nordover kysten til Trondhjem.

At den optiske telegraf fungerte kan jeg nevne at når den Dansk norske fregatten «Najaden» ble skutt i brann og senket i Lyngør 6. juli 1812 av den engelske linjeskipet «Dictator», var det den optiske telegraf som tilkalte kanonjollene fra Risør. Østover til Portør var det tåkedis så signalene kunne ikke sees. Disse kanonjollene måtte hentes, og møtte i Risør om kvelden dagen etter. Signaler vestover ble ikke sendt før om morgenen dagen etter til Arendal og videre til Kristiansand, og kanonjoller fra disse byer begynte å trekke oppover mot Lyngør.

Av de norske briggene som var i følge med fregatten «Najaden» ble to stykker erobret av engelskmennene. På den ene hadde ikke besetningen greid å komme i land, så den besetningen ble tatt som krigsfanger. Briggene ble forsøkt slept ut, men sleet måtte kuttes da de tilkalte kanonjollene kom fra Risør og startet sitt angrep. Det resulterte i at briggene ble gjenerobret og besetningen befridd. Det er påstått at hadde kanonjollene fra Arendal vært på plass hadde ikke engelskmennene sluppet ut av havnen.

En mann som er bosatt i nærheten av Risør fortalte meg en gang at bestefaren hans hadde på slutten av forrige århundre vært ute i Lyngør for å skifte kledning på et hus. Stor var hans overraskelse da han fjernet den gamle kledningen, og i stokkeveggen satt det 5 kanonkuler. Kanonkulene tok han med seg og er i dag innmuret i en peis. Den gangen skytingen pågikk gjemte en del av Lyngørs befolkning seg i en stor gjettegryte som er flere meter i diameter.

I neste nummer av Skjemøyposten skal vi forklare hvordan den optiske telegraf virker/virket.....

Kilder: Den optiske Telegraf. Kap Ohlsens modell av 1908. Signalbok og instruks for betjening.

Magne Haugland

Sigurd Aalvik.

En birøkters begynnelse og dens historie på Skjernøy.

Av Reimert Berge.

Det var min onkel Bendik Berge som var først igang med birøkt på Skjernøy. Han kom fra landbruksskolen i Søgne ca: 1930, og begynte med bier da.

Det var nesten bare på Berge birøkten ble praktisert. Etter onkel Bendik kom Malvin Berge, Berner Berge og Gunnar Gundersen. Min far Berner begynte i 1939 og drev fram til 1956. I en kortere periode var det også en bigård på Nedre Farestad (Ingolf Larsen) og en i Valvik (Bjarme Christensen). Jeg begynte i det små i 1943, og overtok alt etter min far i 1956. I år har jeg 56 år som birøkt og er en av veteranene i Mandal Birøkterlag. Resultatene har variert i alle disse år fra fortjeneste til rett og slett tap. Det er bare lyngen som gir overskudd på Skjernøy.

Avsetningen har det aldri vært problemer med. Folk lærer etter hvert at: «en dag uten honning er en dag uten sol», hvem er det som ikke liker noen dager med sol.

Prisen er overkommelig. Vi vet at en bie må fly 2,5 ganger rundt ekvator for å samle en kg honning. Den norske honningen er den beste i verden, og det har folk på kontinentet funnet ut, så markedet er stort men birøkterne for få.

SKJERNØYPOSTEN v/Georg Walvick har intervjuet Skjernøys eneste birøkt Reimert Berge.

Når fikk du den første bikube? Da jeg var 10 år gammel.

Hvor mange bikuber har du i dag? 50 stykker.

Hvor har du bikubene plassert i dag? Lengst borte er Åseral og Finsland, men ellers er de plassert rundt på øya og i distriktet her.

Hvor mye honning har du fått i en bikube? Det meste var 75 kg i året 1966.

Hva er gjennomsnittet av et godt honningår når en regner kg pr bikube? Jeg regner 20 - 25 kg pr bikube.

Hvor mye tror du det blir i gjennomsnitt pr bikube i år? Kanskje 20 kg pr bikube, men det er litt tidlig på året for å tippe hvor mye det blir.

Hvor mange bier er det i hver bikube? Fra 20.000 til 60.000, men bare en dronning som kan legge ca: 2000 egg i døgnet.

Du har også vært formann i Mandal Birøkterlag? Ja jeg har vært formann i to år, samt flere år som styremedlem.

Du er også bestyrer av innkjøpslageret for Mandal Birøkterlag, og har lager i kjeller og uthus

(låve)? Ja jeg selger og leverer ut all materiell for birøkt, til Mandals Birøktlags medlemmer.

Så du liker å stelle med bier? Ja etter 56 år er det blitt en livsstil, og det er veldig interessant. Det er ganske mye arbeid i sesongen, også enkelte skuffelser når honningåret er dårlig. Kanskje blir det bare 5 kg pr bikube og tap.

Er det noe du vil si til slutt? Er det noen her på øya som vil begynne med bier, så har Mandal Birøkterlag et 4 dagers kurs hvert år. Så internerte: «Bare sett i gang».

Reimert Berge er også sauebonde. I år har han fått oppleve at hele 10 av hans sauer er døde på grunn av flått-angrep. Han har drevet med sauer siden 1980, men har aldri opplevd at så mange sauer er blitt angrepet og drept av flått. Nå har han bare 6 stykker igjen, og han vurderer å gi opp som sauebonde.

I avisen «Lindenes» fra 19. juli, sier Reimert at han aldri har opplevd maken på de 20 årene han har drevet med sauer. Riktignok har flåtten blitt en større trussel, og han har mistet noen sauer før om årene, men aldri så mange på en gang. Det er spesielt i værromslag på sommerbeitet at flåtten slår til, og da hjelper ikke all verdens vaksiner. Dyrlegen vaksinerte sauene hans i januar og han har brukt et flått-middel som skulle være veldig bra. Men ingen ting ser ut for å hjelpe, så giftig virker flåtten å være. Det sies at 15% av flåtten er så giftige at de kan ta livet av en sau. Reimert regner med han har mistet ca: 50 sauer tilsammen i de årene han har vært sauebonde. En av sauene er blitt sendt til veterinærhøgskolen i Sandnes for obduksjon, der ble det funnet massevis i forbeinhulene og under lårene. Det ble også funnet blodskum i nese og munn. Diagnosen som ble stilt var sjodogg; et giftstoff som følger flåtten som sørger for at

dyrene blir lettere mottagelige for blant annet blodforgiftning og ledd og lungebetennelse. Sauen som ble obdusert var død av blodforgiftning. Reimert har undersøkt om han kan få erstatning for sauer som er flått- angrepet, og har fått opplyst at flått-drept er i prinsippet det samme som de er tatt av ulv. Dermed er det en viss sjangse for at han kan få igjen penger for tapet av de ti sauene.

Under andre verdenskrig.

Dette hendte i slutten av krigsårene. Folk var trøtte og lei av krigen, og hadde ikke mye motstandskraft da en sterk influensa brot ut. De kalte den for Spanskesyken etter den epidemien som gikk i forrige verdenskrig. Da døde der folk mest i vert hus. På Dyrstad var den gang fem hus og alle var syke. Det var bare Hanna Georgsen og meg som var på benene. Alle hos Roberta P. Dyrstad og alle hos Otto og Dora Ånensen, og hos Kristian Pedersen. Der bodde også Målfrid og Svein Berge. I Fidja hos Alf og Gudrun Abrahamsen var det likedan alle lå til sengs. Der var ikke doktorer å få ut til Øya, de hadde nok med alle de syke i Mandal. Hanna tok da opp sykepleieryrket og gikk fra hus til hus og pleiet de syke, og jeg hjalp til. Da datteren på Farstad, Helga Gundersen horte om tilstanden på Dyrstad sendte hun sin mann Birger over for å hjelpe. Alt gikk bedre etter hvert og alle ble friske, og Birger fikk navnet "Diakonen".

Aslaug Kjelstad.

Sign.

H.S.

Vår tiligere medarbeider i SKJERNØYPOSTEN

Håkon Karlsen har som sjømann under andre verdenskrig skrevet dagbok om sine opplevelser. Han tjenestegjorde som skytter i handelsflåten og var aldri hjemme i løpet av de 5 årene. Nå 60 år etter kan det bli bok av det. Håkon forteller til «Lindesnes» at da han var i gang med å omforme sine egne dagboksnotater til fortellerform, at han kontaktet Aage Wilhelmsen i Kleven, om han kunne tenke seg å skrive notatene inn på data. Da Wilhelmsen fikk lese manuskriptet, reagerte han sporenstreks: Dette må offentliggjøres. Det finnes ikke mange beretninger fra krigsseilere. Her er verdifull og interisant materiale, nøyaktige stedsbeskrivelser, datoer for konvoier og illustrasjoner. Kolossalt interisant sier Wilhelmsen til «Lindesnes».

Kulturleder Kurt Jonsen i Mandal mener Aage A. Wilhelmsen bør få kr 20.000 i produksjonsstøtte til å lage bok av Håkon Karlsens dagbøker. Håkon har skrevet dagbøker helt siden han sluttet å seile i 1962. Wilhelmsen og kulturkontoret mener at en prestasjon av dagbøkene kan få fram en glemt kapittel i byens historie.

LOBBEFEST

Vi innbyr til fest på Tregde Marina LA JUNGELTELEGRAFE GÅ. SLEK AV ALLE LOBBER - OGSÅ DE SOM ER
Lordag 30.oktober kl.19.30-presis! PÅ TINTERBEITE. FÅR BESKJED.

Meny: Fylt svinekam

Musikk: Jack Point.

Pris: Kr.180 pr.person.

Bindene påmelding innen 10. oktober.

PÅMELDING TIL:

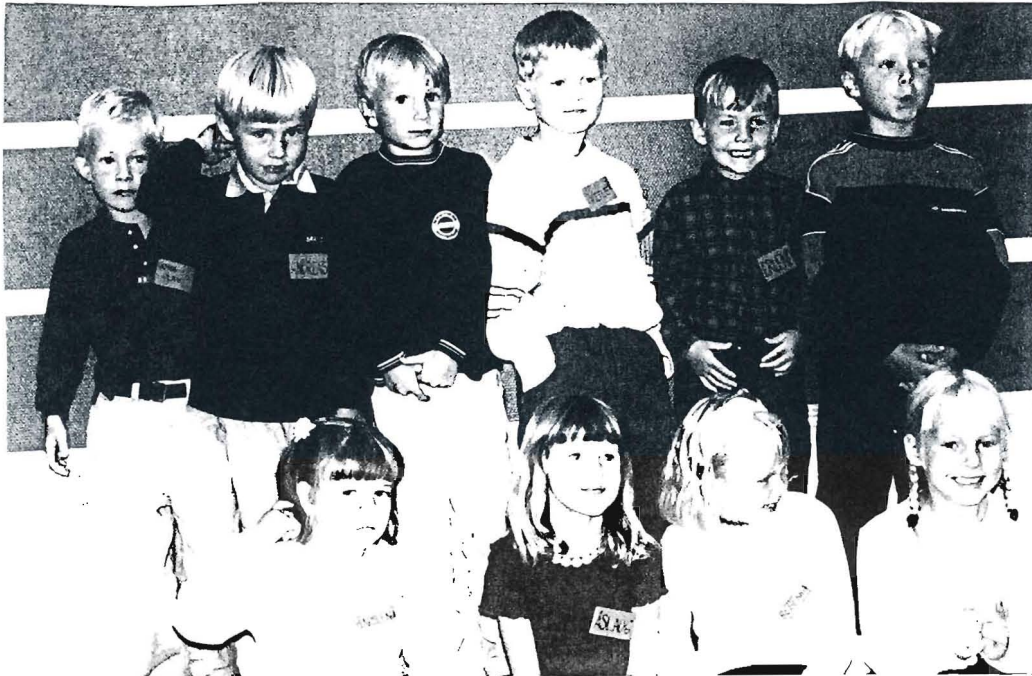
Grete Toresen	38265324
Halvtn Jentoft	38261854
Stine Grosfeld	95742932
Torvald A Abrahamsen	38268669

ALLE HJERTELEG VELKOMMEN!

10 barn fra Skjernøy på skolen.

Dette skjer ikke hver høst, men det har hendt før, en må tilbake til 1983, for da begynte det like mange.

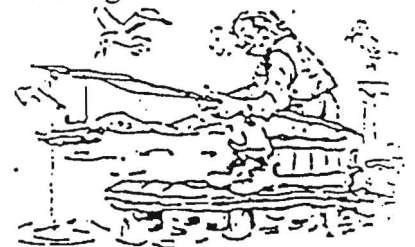

Skjernøys andel (40%) av klasse 1B ved Ime Barneskole høsten 1999.

Øverst fra venstre : John Olav Knutsen, Andreas Toresen, Kristian Lans Syvertsen, Vetle Abrahamsen, Erlend Gauksås og Nikolai Dyrstad.

Nederst fra venstre : Marilena Dyrstad, Åslaug Vikøyr, Rebekka Syvertsen og Julia Bydahl.

SMÅNYTT FRA ØYA.

St. Hans var en av sommerens fineste kvelder også når det gjaldt været. Det var stille vind og sol. Sett fra Skjernøybrua var det et yrende liv i Nordfjorden. Det var utallige bokser som brant ved hyttene og det var mange bål og som vanlig var der tykt med båter av alleslag med mye folk ombord. Det var så mange biler og folk på brua og utover på Skjernøyvegen at det var fullt kaos i trafikken. Hvordan ville det ha gått hvis en syke eller brannbil skulle ta seg fram på det tidspunktet? En stor tysk bobil hadde parkert seg på tvers i avkjørslen like over brua, så ingen andre kunne få parkert der.

Svane med 8 unger.

Svaneparet som har ruget i Nordfjorden i flere år, fikk i vår 8 unger, og alle lever i beste velgående. En av ungene hadde et lite sykehusopphold hos familien Bydal i Skjernøysund, men ble senere innlemmet i flokken igjen. Det

har etterhvert blitt svært mange svaner, og mange mener at det snart er i meste laget, da de har tendens til å fortrenge andre fuglearter, og dessuten kan bli nokså sinte av seg. Men flotte er de nå uansett.

Grevling.

To grevlinger er kjørt ihjel i det siste, en på Farestad i vår, og en i Grønnvika i midten av august. Grevlingen har tatt for seg av hønsefårmene på øya i den senere tid, så noe reduksjon i antallet skulle vel ikke skade. Grevlingen spiser det aller meste som kommer i dens vei, og roter så pass mye at det som regel ikke er noe tvil om hvem som har vært på ferde.

Parkeringsplasser.

I Grønnvika på Berge er det anlagt en ny parkeringsplass. Dette er for hyttene i området, og for nye hytter som er med i reguleringsplanen for området. I tillegg er det to plasser som kommunen leier av grunneieren Arthur Tallaksen, som kan benyttes av allmenheten i forbindelse med bading i Grønnvika.

Veksten i naturen har i år vært enorm, på grunn av mye fuktighet på våren og forsommeren, og det varme været senere på sommeren. Tar man seg en tur i skog og mark, går man steder i meterhøy vegetasjon som er ny av året, så nå er det viktig å ta en grundig flått-inspeksjon etter skauturen.

Kongeørn.

En stor kongeørn ble observert på Berge i slutten av juni. Det er ikke noe vanlig syn med ørn i det hele tatt, men på høsten er det ikke så helt uvanlig at det kommer streif-individer av ungfugl, spesielt ute i skjærgården.

Elg.

Også i år er det sett elgkalv på Skjernøy, foreløpig kun en, sammen med ku og okse. Så med smått og stort er flokken på 4-5 dyr.

Sildemåker.

På fuglereservatene på øyene syd for Skjernøy, har det i år vært helt minimalt med klekking. Måkene bygde sine reir på vanlig måte, og startet eggleggingen, men så var det slutt, og nesten ingen unger ble klekket ut. Sildemåkene som også kalles gulføtting, kjennetegnes best på de gule beina. Det er disse man er spesielt ute etter å verne, da en stor del av den totale bestand av den sydlige varianten finnes her. Det er sannsynligvis mangel på sild som er årsaken til dette. Ellers er

det ingen mangel på måker, både svartbak, eller havskår som den lokalt kalles, og gråmake opptrer i enorme mengder. Kanskje kan dette også ha en viss betydning for sildemåkebestanden.

Områdetiltak for Skjernøy

For å kunne opprettholde og styrke kystkulturen på Sørlandet, har Skjernøy Vel, i samarbeide med blant annet fylkeskonservatoren, satt ned en styringsgruppe, som utover høsten og vinteren skal gjennomgå blant annet følgende fire punkter: Husdyrdrift og beiter, Kulturminner i jordbruks- og beitelandskapet, Kulturminner knyttet til sjøen og fiske, Biologisk mangfold. Det er valgt en representant fra alle syv gårdene på øya. Det er stilt noe økonomiske midler til rådighet, til dekning av utgifter og til spesielle tiltak. Styringsgruppen har kun hatt et kort møte, og vil orientere om arbeidet senere.

Guttorm I. Jenssen døde 24. juni 82 år gammel. Han hadde et langt liv bak seg i fyrvesnet. Først Odderøya fyr og senere Hombersund fyr og den lengste perioden som fyrvokter på Songvår fyr i Søgne. Vi minnes Guttorm bak orgelet i kapellet, og nesten hver juletreff spilte han, siste gang i fjor til jul. Vi lyser fred over hans minne.

Erling Knutsen døde plutselig i juni bare 21 år gammel. Han var født og oppvokst på øya, men bodde nå i Mandal. Familien bor på øya og vi har de dypeste medfølelser. Vi lyser fred over hans minne.

Martha K. Berge døde i slutten av august. Hun ville ha blitt 92 år, og var søster til Guttorm Jenssen, så nå er alle søsknene døde. Martha var bosatt på Skjernøy hele livet, og hun var ivrig med i kvinneforening og søndagsskole. Hun var enke siden 1966, da hennes mann Kristian døde. De siste to årene har hun bodd på Bygdeheimen i Holum. Vi lyser fred over hennes minne.

Vi gratulerer Espen Hageland og Helene Pedersen Dyrstad med en datter i august.

Barnedåp på kapellet 18. juli. Barnes navn: Liv Kristin. Foreldre: Marianne og Kjell Gauksås.

Besøk av Valle menighet

søndag 28. aug. Det var ca. 150 mennesker fra Vigeland. Kapellet var helt fullt av folk under gudstjenesten som begynte kl. 11.30. Sokneprest Almås forettet. Det var også barnedåp. Menigheten tilbrakte dagen på den nye plenen i Tjostedalsbukten, og benyttet også anledningen til å gå tur i kulturlandskapet.

Samme dag gikk også Skjermøymarsjen så det var folksomt ved grendehuset og kapellet i det fine været.

Det bygges stadig i Dyrstad-stranda. I år er det kommet opp 3 nye sjøbuer. Vi vil si det ser ganske fint ut, med velholdte brygger og sjøbuer.

Det er Edit Dyrstad, Tom Inge Dyrstad og Svein Walvick, som er eiere.

På vesterøya blir rådyrene stadig mer plagsome. De går og beiter på jordene som om de var husdyr. Det er greit nok hvis de bare holdt seg der. Men når de besøker hagene morgen og kveld og midt på lyse dagen setter en mindre pris på. De går og spiser rosenknopper som står helt inntil husveggen. Stemorsblomst og sommerfloks er rene delikatessen for dem. En prøver å henge ut tøy som en har hatt på seg, eller setter ut en radio. Det hjelper litt, men snart venner rådyrene deg til det og kommer likevel. I Valvik går det ei rå med tre kalver og beiter på jordene.

Vi vil gratulere Ida Kristiansen Farestad og Atle Hjemdal fra Kristiansand, som giftet seg i kapellet 28. aug. Brudeparet Hjemdal har bosatt seg i sitt nybygde hus i «kjerkebygda», rett ovenfor kapellet.

Redningseskøyteskipper

Eilif Christensen på R/S «Ægir» har i sommer gått over til pensjonist, etter fylte 62 år. Han har vært i Redningselskapet i over 25 år. Tiligeré da båten lå stasjonert på Farestad var det greit, da en kunne gå hjem nesten hver kveld. Men de siste årene har båten vekselvis vært stasjonert Mandal og Farsund, da mest i Farsund på grunn av losoppdrag, da var det å bo ombord 4 uker og 4 ukers fri. Skipperen som overtar etter Eilif er også en skjermøymann Tor Hugo Johansen Berge som har vart bestmann på «Ægir»

Litt om Været.

Juni var helst kald med mye nedbør. Alle helger i juni var regnfull så en kunne ikke planlegge noen ting som utflukter, turer o.l., så vi lurte litt på om sommeren ville bli lik som året før.

Men fra begynnelsen av juli kom sommerværet, med god varme og lite vind. Og alle tre uker av fellesferien var ganske bra, men vi hadde noen regnbyger i den midterste uken. August ble enda finere med maxtemperatur oppe i 26 - 28 grader og sjøtemperaturen steg til over 21 grader de to første ukene. De to siste ukene var nesten like fine med lite nedbør, så det ble svært tørt. Det ser ut til at september blir også like fin, men det har vært noen dager med regn. Den første helgen var veldig fin med maxtemperatur på 23 grader og nesten 18 grader i sjøen så det var mange som badet. Sjøtemperaturen nå i sept. er uvanlig høy, og i dag på selveste valgdagen er den oppe i nesten 17 grader. Uken som gikk har det vært sommervær med maxtemperatur over 20 grader, med bris fra øst, (av og til frisk bris - liten kuling)

Redaksjonen avslutter for denne gang, og vi møtes neste gang i midten av november. Så hvis noen har stoff å sende oss vil vi gjerne ha det innen da. Takk for denne gang. Red.

Fest i Helselaget.

Den 4. september var der igjen pyntet til fest i storesalen på kapellet, denne gang var det Skjernøy Helselag - og dette kan nok kalles en tradisjon, for det var den 24. gangen vi festet for denne sak.

Skriftlig innbydelse lå i postkassene god tid før dagen, så der var godt fram møte. Bordene stod pyntet med de skjønneste blomsteroppsetser av røde og hvite roser, det var nok Anne Marie som stod for det, og Oddbjørg ønsket oss hjertelig velkommen.

Til åpning sang vi 'Kjærlighet fra Gud', og vi hadde fått besøk av Lindesnes Trekkspillklubb, så vi manglet ikke musikk. Fire trekkspill fikk god stemning på sangen.

Jørgen Rostrup holdt festtalen. Han fortalte fra tiden da helselagene ble til fra slutten av 1880-årene og til nå. Deretter holdt han andakt og tok frem samritaneren som hjalp han som falt blandt røvere, så også den gang fikk de hjelp.

Vi fikk en fin bevertning - fine smørbrød, bløtkake og kaffe. En flott festmat. Så var det trekkspillklubben som skulle underholde, og der ble liv i salen med sang og spill. Og en av dem, Siggen Høyland, hadde mange festlige fortellinger og opplevelser innimellom sang og spill, så det var et muntert innslag.

Det var en hyggelig fest med skjemt og alvor, og Oddbjørg ledet det hele med stø hånd som alltid. Asborg Vårdal takket til slutt for samværet og en fin kveld.

Må også nevne staben på kjøkkenet. De har et svært arbeide bak alt dette. Vi takker dere alle som gjør dette for oss eldre, og også for hyggestundene hver månde som vi alltid gleder oss til.

Hjertelig takk.

Birgit Jenssen

Valvik-jenta Elisabeth Christensen

skal arbeide blant gatebarn i Brasil. Nærmere bestemt byen Fortaleza som har to millioner innbyggere. Hun skal arbeide for bevegelsen Youth with a Mission, og har bundet seg for to år. I utgangspunktet er det mye pionerarbeid i Fortaleza, og det er bare en håndfull mennesker som arbeider med byens gatebarn, forteller Elisabeth til «Lindesnes». Hun forteller videre at hun har i flere år hatt lyst å arbeide blant gatebarn i Brasil. For å kunne arbeide innen organisasjonen må en ha DTS (Disippeltreningsskole) som hun tok i Ålesund i vinter. En må ha et kall fra Gud om å utrette godt gjennom arbeidet, en må være villig til å jobbe hardt uten å kreve en krone i lønn.

Elisabeth regner med å kunne reise i første halvdel av oktober, så snart visumet er klart. Hun skal bo i en leilighet som de ansatte i organisasjonen har og hun får ikke lønn. Men hun sier at hun ikke har tenkt å ta opp lån.

Utover det har hun overgitt resten av ansvaret til Gud. Hun sier det var han som gav meg kallet, og da får han søren med forsørge meg også. Kan godt leve i null, men ikke i minus.

Vi ønsker Elisabeth god reise og lykke til med arbeidet blant gatebarna.